

MENTAMÁLARÁÐIÐ

Løgtingið
Tinghúsvetur 1-3
FO-100 Tórshavn

Dagfesting: **22. november 2017**
Tygara ref.:
Máttal.: **17/00835-1**

Løgtingsmál nr. xx/2017: Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um dagstovnar og dagrøkt (dagstovnaráð og avtøka av kærurætti)

Uppskot

til

Lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um dagstovnar og dagrøkt (dagstovnaráð og avtøka av kærurætti)

§ 1

Í lögtingslóg nr. 67 frá 10. mai 2000 um dagstovnar og dagrøkt, sum seinast broytt við lögtingslóg nr. 38 frá 9. mai 2006, verða gjørdar hesar broytingar:

1. Í § 2 verður stk. 2 strikað.
2. Sum yvirskrift yvir § 2 a verður sett: “Dagstovnaráð”
3. Aftan á § 2 verður sett:
“§ 2 a. Kommunurnar seta í felag á stovn eitt dagstovnaráð, sum veitir kommununum ráðgeving og vegleiðing í námsfrøðiligum spurningum.
Stk. 2. Dagstovnaráðið kann ráða kommunum til at seta í verk royndarvirksemi og menningarvirksemi og granskingarætlanir viðvíkjandi dagstovnaøkinum.
Stk. 3. Dagstovnaráðið verður mannað við hesum átta umboðum:
1) Tvey umboð fyri Føroya Kommunufelag,
2) eitt umboð fyri Mentamálaráðið,
3) tvey umboð fyri Námsvísindadeildina á Fróðskaparsetri Føroya,
4) tvey umboð fyri Føroya Pedagogfelag og

- 5) eitt umboð fyri Javnstøðunevndina.
Stk. 4. Dagstovnaráðið skipar seg sjálvt og ger sjálvt sínar viðtøkur og sína fundarskipan.
Stk. 5. Umboðini verða vald fyri eitt trý ára tíðarskeið.
Stk. 6. Føroya Kommunufelag er skrivstova Dagstovnaráðsins.”

4. Í § 11, stk. 1 verður aftan á 1. pkt. sett: “Tó ber ikki til at kæra setanarmál og starvsfólkamál sambært § 8, stk. 1 og 3.”

§ 2

Henda lögtingslóg kemur í gildi dagin eftir, at hon er kunngjørd.

MENTAMÁLARÁÐIÐ

Kap. 1. Almennar viðmerkingar:

1.1. Orsökir til uppskotið

Sambært fylgiskjalinum til samgonguskjalið, “Mál at fremja”, vil samgongan “menna dagstovnaøkið og geva tí uppiborna rúmd og tign við tí endamáli, at meira tíð verður til námsfrøðiligt virkseml, at skapa trivnað og málsliga menning. Dagstovnaráðið skal fáast at virka.”

Sambært galdandi dagstovnalóg veitir landsstýrismaðurin kommununum ráðgeving og vegleiðing í námsfrøðiligum spurningum. Mett verður, at námsfrøðiliga ráðgevingin og vegleiðingin verður munandi betri rokkin í einum fakligum forum við góðum móguleikum fyri námsfrøðiligari hugskotsgeving millum Kommunufelagið, Mentamálaráðið, Námsvísindadeildina á Fróðskaparsetrinum, Føroya Pedagogfelag og Javnstøðnevndina.

Eitt av endamálunum við lógaruppskotinum er eisini at javnseta kommunalt sett starvsfólk innan dagstovna- og dagrøktarøkið við onnur kommunalt sett starvsfólk, tá ið viðvíkur fyrisingarliga móguleikanum at kera avgerðir í setanar- og starvsfólkamálum til landsstýrismannin.

Rættarstøðan hjá starvsfólkum innan kommunala dagstovnaøkið er eitt undantak til vanligu reglarnar innan kommunala starvsfólkaøkið, har tað vanligu ikki ber til at kera tílk mál til hægri fyrisingarligan myndugleika. Tað hevur eisini víst seg at vera rættiliga orkukrevjandi hjá Mentamálaráðnum at málsviðgera tílk kærsmål, samstundis sum Mentamálaráðið hvørki hevur fíggjarliga ella leiðsluliga ábyrgd av starvsfólkunum innan dagstovnaøkið.

Hóast tað lögfrøðiliga eftir meting hjá Mentamálaráðnum og Løgtingsins umboðsmanni er rættiliga greitt, at tað sambært galdandi lóg ber til at kera starvsfólkamál til Mentamálaráðið, so er politiska ynskið at gera upp við henda kærurætt. Tó ber framvegis til at fara til Løgtingsins umboðsmann, Fasta Gerðarrættin og dómsvaldið við tílkum málum

1.2. Galdandi lóggáva

Í galdandi lóggávu er tað landsstýrismaðurin, ið veitir kommunum ráðgeving og vegleiðing í námsfrøðiligum spurningum. Harumframt er tað móguligt at kera setanar- og starvsfólkamál til landsstýrismannin. Tað er ósemja millum Mentamálaráðið og Kommunufelagið, hvussu lógin á hesum øki skal skiljast. Kommunufelagið hevur víst til serligu viðmerkingarnar til greinina í løgtingsmáli 29/1999, har tað stendur á bls. 12, at tað “við hesi grein verður móguligt hjá foreldrum ella verjum at børnum í skipanini ella hjá stovnum í kommununi at kera avgerðir, tiknar av kommununi sambært hesi lóg.”

Mentamálaráðið hevur hinvegin víst á, at dagstovnalógin er ein serlóg á kommunala økinum. Og at Løgtingsins umboðsmaður í trimum umførum fyrr hevur staðfest, at tað ber til at kera setanar- og starvsfólkamál til landsstýrismannin, sbr. uppsagnarmál á Tvøroyri frá 2005, uppsagnarmál á Viðareiði í 2008 og uppsagnarmál í Tórshavn í 2010. Kommunala eftirlitið tykist eisini vera samt

MENTAMÁLARÁÐIÐ

við Mentamálaráðnum og Løgtingsins umboðsmanni í hesum, tá ið Mentamálaráðið hevur heitt á kommunala eftirlitið um at taka neyðug stig móttvegis kommunu, ið ikki vil lata ráðnum skjøl og upplýsingar í uppsagnarmálum. Við uppskotinum verður hesin tulkingarivi beindur av vegnum, og starvsfólk á dagstovnaøkinum vera somuleiðis javnstillað við onnur starvsfólk á kommunala starvsfólkaøkinum.

1.3. Endamálið við uppskotinum

Eitt av endamálunum við lógaruppskotinum er at skipa eitt vælvirkandi og virkið dagstovnaráð, ið skal veita kommunum ráð og vegleiðing í námsfrøðiligum spurningum. Harumframt er eitt av endamálunum at javnseta kommunalt sett starvsfólk innan dagstovna- og dagrøktarøkið við onnur kommunalt sett starvsfólk viðv. fyrisingarliga móguleikanum at kera kommunal setanar- og starvsfólkamál til landsstýrismannin, sum ikki er hierarkiskt yvirskipaður í mun til kommunurnar.

1.4. Samandráttur av nýskipanini við uppskotinum

Við uppskotinum verður tað framyvir ikki móguligt at kera kommunal setanar- og starvsfólkamál innan dagstovnaøkið til landsstýrismannin. Harumframt verður tað ikki landsstýrismaðurin – men Dagstovnaráðið – ið skal veita kommunum ráðgeving og vegleiðing í námsfrøðiligum spurningum.

1.5. Ummæli og ummælisskjal

Upplýst verður, hvørjir myndugleikar, almennir stovnar, privatir felagsskapir, áhugafeløg og onnur hava havt uppskotið til ummælis. Greitt verður í stuttum frá, hvørjar viðmerkingar ummælispartarnir hava gjørt. Greitt verður eisini frá, hvørja støðu landsstýrismaðurin og stjórnarráðið hevur til hesar viðmerkingar. Hetta ger, at móguligar avleiðingar av lógaruppskotinum verða umhugsadar og lýstar betur.

Eitt ummælisskjal kann eisini verða gjørt. Ummælisskjalið er ein stuttur samandráttur av innkomnu ummælunum saman við viðmerkingum hjá landsstýrismanninum til hesi. Serliga til uppskot, har nógv ummæli eru innkomin, er eitt ummælisskjal eitt hent amboð, sum gevur eitt greitt yvirlit yvir tey ummælini, sum eru komin inn.

Ummælini verða lögð við sum fylgiskjal til lógaruppskotið.
(Heimild: nr. 1.2.1.6. í rundskrivinum).

MENTAMÁLARÁÐIÐ

Kapittul 2. Avleiðingarnar av uppskotinum

2.1. Fíggjarligar avleiðingarnar fyri land og kommunur

Uppskotið hevur ongar fíggjarligar avleiðingar fyri landið. Um kommunurnar fara at samsýna limunum í Dagstovnaráðnum, ella um umboðanin í Dagstovnaráðnum verður partur av dagliga arbeiðinum hjá viðkomandi persónum, er upp til avvarðandi partar at viðgera og avgera hvør í sínum lagi.

2.2. Umsitingaligar avleiðingar fyri land og kommunur

Uppskotið hevur jaligar umsitingarligar avleiðingar fyri Mentamálaráðið, sum framyvir ikki fer at málsviðgera avgerðir innan starvsfólkaøkið hjá kommunum. Harumframt kann hugsast, at lógaruppskotið fær umsitingarligar avleiðingar fyri kommunurnar, sum ikki skulu leggja orku í at orða hoyringarskriv, at lata skjøl, upplýsingar o.a. til Mentamálaráðið í sambandi við kærur.

2.3. Avleiðingar fyri vinnuna

Uppskotið hevur ongar avleiðingar fyri vinnuna.

2.4. Avleiðingar fyri umhvørvið

Uppskotið hevur ongar avleiðingar fyri umhvørvið.

2.5. Avleiðingar fyri serstøk øki í landinum

Uppskotið hevur ongar avleiðingar fyri serstøk øki í landinum.

2.6. Avleiðingar fyri ávísar samfelagsbólkar ella felagsskapir

Uppskotið hevur avleiðingar fyri starvsfólk og umsøkjarar innan dagstovnaøkið, ið missa rættin at kæra avgerðir hjá kommunum til Mentamálaráðið í setanar- og starvsfólkamálum.

2.7. Millumtjóðasáttmálar á økinum

Við at hava eitt Dagstovnaráð, ið veitir kommunum ráðgeving og vegleiðing í námsfrøðiligum spurningum, kann væl hugsast, at endamálið við dagsstovnalógini at menna barnanna andsfrælsi, tollyndi, javnvirði og fólkaræði og at búgva børnini til innlivan, samavgerð, samábyrgd, rættindi og skyldur í einum fólkaræðisligum samfelag, verður styrkt. Tískil verður mett, at uppskotið hevur jaligar fylgir fyri Sáttmála Sameindu Tjóða um rættindi hjá børnum, sbr. Bekendtgørelse nr. 6 af 16. januar 1992 om FN-konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder, sbr. serliga art. 12-17. Upplýsast kann, at Danmark við kunngerð hevur tikið burtur fyrivarni fyri Føroyar og Grønland, sbr. bekendtgørelse nr. 90 af 7. oktober 1993 om Danmarks tilbagetrækning af territorialt forbehold for så vidt angår Færøerne og Grønland over for FN-konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder.

2.8. Tvørgangandi millumtjóðasáttmálar

Uppskotið verður ikki mett at hava nakra ávirkan á Evropska Mannarættindasáttmálan ella Sáttmála Sameindu Tjóða um rættindi hjá einstaklingum, ið bera brek.

2.9. Marknaforðingar

Ongar kendar marknaforðingar eru í uppskotinum.

2.10. Revsing, útpanting, sektir ella onnur størri inntriv

MENTAMÁLARÁÐIÐ

Lógaruppskotið hefur ongar ásetingar um revsing, útpanting, sektir, men lógaruppskotið tekur burtur fyrisitingarliga kærurættin hjá umsøkjarum og starvsfólki í galdandi lóg. Hetta verður gjørt til tess at javnseta starvsfólk á dagstovnaøkinum við onnur kommunal starvsfólk, ið ikki kunnu kæra setanar- og starvsfólkamál fyrisitingarliga. Tó kunnu tey fara til Løgtingsins umboðsmann, Fasta Gerðarættin og dómstólarnar við tílíkum málum.

2.11. Skattir og avgjöld

Uppskotið inniheldur ongar ásetingar um skattir og avgjöld.

2.12. Gjöld

Uppskotið inniheldur ongar ásetingar um gjöld.

2.13. Áleggur lógaruppskotið fólki skyldur?

Uppskotið áleggur ikki fólki skyldur.

2.14. Leggur lógaruppskotið heimildir til landsstýrismannin, ein annan enn landsstýrismannin ella til kommunur?

Uppskotið leggur sum so ikki heimildir til landsstýrismannin, ein annan landsstýrismann ella til kommunurnar. Tó er ásett, at eitt umboð fyri Mentamálaráðið skal vera í Dagstovnaráðnum. Hesa umboðan kann Mentamálaráðið sambært fyrisitingarligari grundreglu delegera til undirliggjandi stovn hjá ráðnum.

2.15. Gevur lógaruppskotið almennum myndugleikum atgongd til privata ogn?

Nei.

2.16. Hevur lógaruppskotið aðrar avleiðingar?

Nei.

	Fyri landið/landsmyndugleikar	Fyri kommunalar myndugleikar	Fyri pláss/øki í landinum	Fyri ávísar samfelagsbólkar/felagsskapir	Fyri vinnuna
Fíggjarligar/búskaparligar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Umsitingarligar avleiðingar	Ja	Ja	Nei	Nei	Nei
Umhvørvisligar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Avleiðingar í mun					

MENTAMÁLARÁÐIÐ

til altjóða avtalur og reglur	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Sosialar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei

Kap. 3. Serligar viðmerkingar

Til nr. 1

§ 2, stk. 2 í galdandi lóg verður strikað, tí við uppskotinum verður tað ikki longur landsstýrismaðurin, ið veitir kommunum ráðgeving og vegleiðing í námsfrøðiligum spurningum. Tann uppgávan verður við uppskotinum lögð til Dagstovnaráðið.

Til nr. 2

Av lógartøkniligum ávum verður tað mett hóskandi at hava eina yvirskift millum endamálsorðingina í lógini og so ásetingina í § 2 a um Dagstovnaráðið.

Til nr. 3

Uppgávan hjá Dagstovnaráðnum er at ráðgeva og vegleiða kommunum í námsfrøðiligum spurningum. Her verður serliga hugsað um, hvussu endamálið við dagstovnalógini - við framhaldandi at menna, menta og hava umsorgan fyri børnum í tryggum viðurskiftum á uppalingarligan fullgóðan hátt - verður rokkið á bestan hátt.

Uppalingin í dagstovnum og dagrøktum eigur at vera grundað á andsfrælsi, tollyndi, javnvirði og fólkaræði. Dagstovnurin og dagrøktin eiga at búa børnini til innlivan, samavgerð, samábyrgd, rættindi og skyldur í einum fólkaræðisligum samfelag. Við støði í lóggávuni og námsfrøðiligu stevnumiðunum fyri dagstovnar hjá Mentamálaráðnum frá 2016 skal Dagstovnaráðið veita kommununum ráðgeving og vegleiðing í námsfrøðiligum spurningum.

Dagstovnaráðið kann ráða kommunum til at seta í verk royndarvirksemi og menningarvirksemi og granskingarætlanir viðvíkjandi dagstovnaøkinum. Sum liður í hesum kann Dagstovnaráðið meta um menningina á dagstovnaøkinum, og á hesum grundarlagi kann Dagstovnaráðið ráðgeva kommunum í námsfrøðiligum viðurskiftum. Dagstovnaráðið kann harumframt ummæla tey mál dagstovnaøkinum viðvíkjandi, sum kommunurnar leggja fyri tað. Harumframt kann Dagstovnaráðið av egnum fyrítakssemi viðgera og ummæla øll mál, sum eftir meting ráðsins eru týðningarmikil við virksemið á dagstovnaøkinum, eins og Dagstovnaráðið av egnum fyrítakssemi kann bera fram við upplýsingarvirksemi tey royndarúrslit, dagstovnar hava fingið við royndar- og menningarvirksemi sínum. Dagstovnaráðið kann royna at menna eftirmetingarhættir av virkseminum á tí einstaka dagstovninum, og Dagstovnaráðið kann mæla kommunum til í verki at fremja menningar- og granskingarverkætlanir í móguligum samstarvi við Námsvísindadeildina á Fróðskaparsetrinum ella við aðrar útbúgvingar- og granskingarstovnar. Dagstovnaráðið kann eisini mæla kommunum til, at stuðul verður veittur til royndar- og menningararbeiði.

MENTAMÁLARÁÐIÐ

Av tí at talan er um eitt Dagstovnaráð, ið skal ráðgeva og vegleiða øllum kommunum í námsfrøðiligum spurningum, verður tað mett náttúrligt og hóskaði, at tað eru kommunurnar umvegis Føroya Kommunufelag, ið taka stig til, at Dagstovnaráðið verður stovnst.

Ásetingin sigur, hvørji umboð skulu vera í Dagstovnaráðnum, tí mett verður, at nevndu partar hava stóran áhuga í økinum. Sagt skal vera frá, at Mentamálaráðið sambært fyrisingarligari grundreglu um delegatión kann delegera umboðanina til stovn undir ráðnum. Mett verður eisini, at tað er eitt upplagt høvi, at Námsvísindadeildin á Fróðskaparsetrinum er umboðað í Dagstovnaráðnum, tí á tann hátt gerst møguligt við einum tættari samstarvi millum dagstovnaøkið og granskingina á økinum.

Harumframt verður skotið upp, at Javnstøðunevndin fær eitt umboð í Dagstovnaráðið. Hetta verður mett at vera í samsvari við politikkin hjá samgonguni at raðfesta javnstøðupolitikkin hægri, eins og hetta er eitt átak, sum er í samsvari við javnstøðupolitikkin á dagstovnaøkinum, sum Mentamálaráðið í samráð við Almannamálaráðið hevur stungið út í kortið, nú tað eftir ætlan skal vera eitt aðalorðaskifti í Løgtinginum í januar 2018 um javnstøðupolitikkin í Føroyum. Eisini kann nevast, at ynkið um at geva Javnstøðunevndini eitt umboð í Dagstovnaráðið er í samsvari við tað, sum stendur í Námsfrøðiligu Stevnumiðunum, sum Mentamálaráðið gav út í 2016:

”Dagstovnurin skal byggja sítt virksemi á sjónarmiðið um javnstøðu millum kynini. Javnstøða millum kynini skal endurspeгла tað pedagogiska arbeiðið í dagstovninum. Dagstovnurin skal stuðla børnunum at mót og skapa javnstøðu í samfelagnum. Gentur og dreingir eiga at hava sama møguleika at vera sædd og hoyrd og at verða eggjað til luttøku í felagsskapinum í øllum virksemi í dagstovninum.

Neyðugt er, at starvsfólkið umbugsar sín egnu hugburð til gentur og dreingir og hugburðin, sum er frammi í samfelagnum, so kynið ikki verður ein avmarking í teimum møguleikum og avbjóðingum, sum børnini fáa.”

Skotið verður upp, at Dagstovnaráðið skipar seg sjálvt, og ger sjálvt sínar viðtøkur og fundarskipan. Av tí at talan er um nakað, sum líkist einum interkommunalum samstarvi verður tað mett hóskaði, at Føroya Kommunufelag er skrivstova ráðsins.

Til nr. 4

Við hesum lógaruppskoti verður tað ikki longur gjørligt hjá pørtum at kera kommunal setanar- og starvsfólkamál innan dagstovna- og dagrøktarøkið til landsstýrismannin. Á tann hátt verður ein tulkingaróvissa millum Mentamálaráðið og Løgtingsins umboðsmann einumegin og Føroya Kommunufelag og ávísar kommunur øðrumegin beind av vegnum. Hetta fer at spara umsitingarluga orku, samstundis sum tað fer eisini at javnstilla dagstovnaøkið við onnur kommunal starvsøki, har tað vanliga ikki ber til at kera tílk mál til hægri fyrisingarligan myndugleika. Tó ber framhaldandi til at klaga til Løgtingsins umboðsmann, at leggja málið fyri dómsvaldið ella Fasta Gerðarrættin.

Til § 2

Áseting um gildiskomu.

MENTAMÁLARÁÐIÐ

Rigmor Dam
landsstýrismaður

/ Poul Geert Hansen

Yvirlit yvir fylgiskjøl:
Fylgiskjal 1: Javntekstur
Fylgiskjal 2:
Fylgiskjal 3: